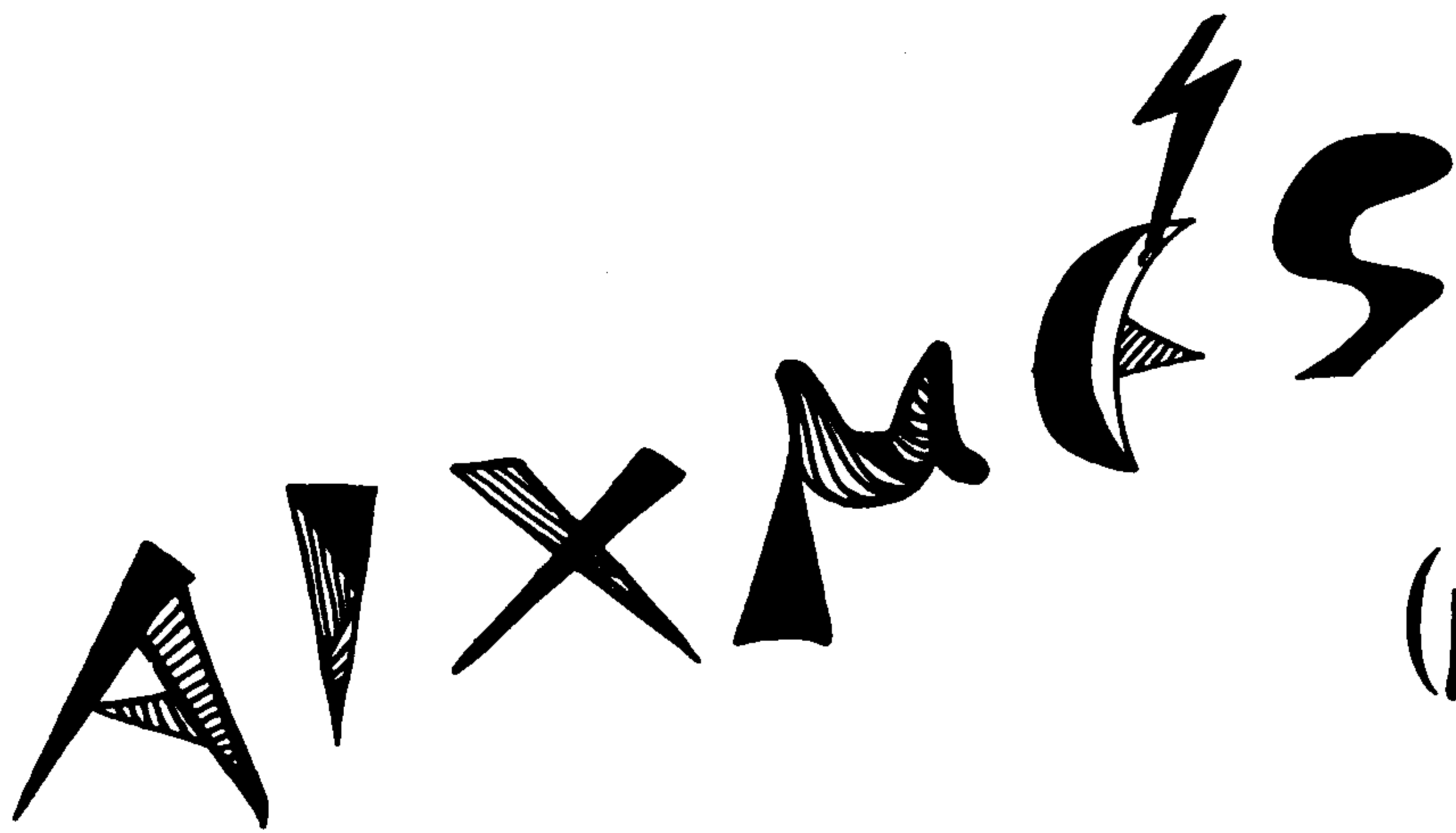

Μουσικό Πρωτόκολλο

περιοδική έκδοση
του συλλόγου φοιτητών
του τμήματος
μουσικών σπουδών του Α.Π.Θ.
τεύχος 1/92/Φεβρουάριος 1992
Θεσσαλονίκη

Μια επιστολή στο Mozart (μετά το έτος Mozart...)

Στις 8-1-92 μου κοινοποιήθηκε το περιεχόμενο της παρακάτω επιστολής που από τα συμφραζόμενα είναι φανερό πως απευθύνεται στο Mozart. Την παρουσιάζω σχεδόν αυτούσια, χωρίς όμως να δώσω τα στοιχεία του συντάκτη της για λόγους ασφαλείας.

H.X.

Αγαπητέ Wolfi

Πέρασε πολύς χρόνος (όπως υπολογίζεται εδώ, 200 χρόνια) από την τελευταία μας συνάντηση. Ειλικρινά, δεν πίστευα ότι η κατάσταση σου θα εξελισσόταν τόσο άσχημα και, επίτρεψέ μου να σου πω, ότι θα τα εγκατέλειπες τόσο γρήγορα. Σε είχα πολλές φορές προειδοποιήσει πως η ανεξάρτητη ζωή, αν και φαίνεται πως ταιριάζει σε ανθρώπους της δικής σου ιδιοσυγκρασίας, εντούτοις εγκυμονεί πολλούς και μοιραίους κινδύνους. Επιπλέον, όσο και να το αρνείσαι, νομίζω πως ποτέ δεν ξεπέρασες την «κλωτσιά» του Αρχιεπισκόπου. Θα μπορούσες να εργαστείς πολύ πιο δημιουργικά, αν παράλληλα φρόντιζες να μην ξοδεύεσαι σε προσωπικές και χωρίς ουσία περιπέτειες. Και ποιό είναι το αποτέλεσμα; Σήμερα ασχολούνται περισσότερο με τις αιτίες του θανάτου σου, την ερωτική σου ζωή, τα μεθύσια και τις αγόητες κοπρολαγνείες σου, παρά με το καθαυτό σου έργο. Δυστυχώς, οι άνθρωποι εδώ δεν απέβαλαν ακόμη εκείνη τη γελοία και άσκοπη συναισθηματική αντίδραση απέναντι σε περιπτώσεις σαν τη δική

σου, που οδήγησε λίγο καιρό μετά την απόσυρσή σου στην αρρώστεια του 19ου αι. γνωστή ως «ρομαντισμό». Και πώς να μη γίνεται αυτό, όταν εσείς οι «μεγαλοφυίες» δίνετε με την ανισόρροπη ζωή σας τροφή για κάτι τέτοιο; Ευτυχώς, το πλεονέκτημα στις «μεγαλοφυίες» είναι ότι η ζωή τους, σχεδόν πάντα διαταραγμένη, διαρκεί συνήθως λίγο, ενώ το έργο τους πολύ. Ποιός θυμάται πια τις εκρήξεις οργής του Beethoven, εκείνου του ιδιόρρυθμου νεαρού που του έδωσες κάποτε μερικά μαθήματα (και ο οποίος εξελίχθηκε σε πολύ υψηλό βαθμό σε ό,τι αφορά την σύνθεση, δίνοντας μια από τις πιο ουσιαστικές και περιεκτικές μουσικές εμπειρίες όλων των εποχών); Σήμερα οι άνθρωποι διαβάζουν μόνο γι' αυτές, έχουν εξωτερική γνώση, δεν έχουν την εμπειρία τη δική μου όταν διαπληκτίστηκα μαζί του ένα βράδι στον Lobkowitz. Υπάρχει, όμως, το έργο του και αυτό είναι που μετράει. Γενικά, όταν σκέπτομαι τις «μεγαλοφυίες» που έχω γνωρίσει, διαπιστώνω το πόσο δύσκολο είναι γι' αυτούς τους ανθρώπους να επιτύχουν το πιο στοιχειώδες έργο: την επί-

τευξη ισορροπίας. Και η δική σου η περίπτωση, αγαπητέ Wolfi, είναι ενδεικτική. Σκέψου τι ευκαιρίες είχες από την αρχή της ζωής σου και πόσο λίγο τις αξιοποίησες. Το λάθος, όμως, δεν είναι μόνο δικό σου. Διαφώνησα πολλές φορές με τον πατέρα σου στο θέμα της ανατροφής σου. Η υπερπροστασία του, η επιμονή του να σε βγάλει όσο νωρίτερα γινόταν έξω στον κόσμο και εκείνη η εκνευριστική ισχυρογνωμοσύνη του σε έβλαψαν. Το πρόβλημά σου ήταν ανέκαθεν η μαλθακότητα και όταν αργότερα το συνειδητοποίησες ήταν πια πολύ αργά. Η μόνη «μεγαλοφυΐα» που γνώρισα να έχει επιτύχει σε τόσο θαυμαστό βαθμό αυτή την πολυπόθητη ισορροπία ήταν ένας εξαιρετος Ούγγρος μουσικός, ο Ferenc Liszt. Τέλειος κάτοχος της τέχνης του, είχε μια σπάνια ευγένεια ψυχής. Άνθρωπος ανοιχτόκαρδος, υψηλόφρων και χωρίς πάθη. Δυστυχώς, όμως, μέχρι σήμερα οι περισσότεροι τον αντιμετωπίζουν ως απλό μουσικό και αγνοούν το ρόλο που έπαιξε στην καρδιά της Ευρώπης και στην καρδιά του Ρομαντισμού. Άλλος ένας παρεξηγημένος...

Ας περάσω και στα δικά μου. Εργάζομαι και πάλι στον τομέα της Ευρώπης στην ομάδα του... που βρίσκεται υπό την επίβλεψη του... Είχα έτσι την ευκαιρία να ζήσω τις εκδηλώσεις για τα 200 χρόνια από το θάνατό σου, όπως λένε εδώ. Το 1991 ανακηρύχθηκε «Έτος Mozart» και το τι έγινε στ' όνομά σου είναι δύσκολο να περιγραφεί. Τα χρήματα που κερδίθηκαν στο όνομά σου ξεπερνούν τη φαντασία σου. Όλα σου τα έργα έχουν εκτελεσθεί και με τον πιο άψογο τρόπο (όχι, όμως, και με την ίδια κατανόηση). Εκατοντάδες βιβλία εκδόθηκαν για σένα. Η μορφή σου βρίσκεται παντού, από σοκολάτες ως ό,τι θέλεις. Αν βρισκόσουν εδώ θα έκανες τούμπες από τη χαρά σου. Όμως, δεν τιμούν εσένα (και αυτό είναι το τραγικό για σένα), τιμούν εκείνον που «πέθανε πριν 200 χρόνια». Γι' αυτούς δεν «υπάρχεις»

πλέον. Υπάρχει μόνον η ανάμνηση εκείνων των 36 χρόνων. Γιορτάζουν, μ' άλλα λόγια, τη σκιά σου και όχι εσένα. Βλέπεις, εδώ ακόμα πιστεύουν και λατρεύουν τις σκιές και αν έρθεις και τους πεις «κυττάξτε με! είμαι ζωντανός, υπάρχω, εγώ είμαι το πρωτότυπο του Mozart, μη λατρεύετε το αντίγραφο του, ένα αντίγραφο που εσείς κατασκεύασατε», θα σε πουν τρελλό και θα σου φερθούν όπως πριν 200 χρόνια. Αν είχες και το θράσος να τους πεις ότι ζητάς και δικαιώματα στις πωλήσεις που κάνουν στ' όνομά σου, θα βρισκόσουν με μια σφαίρα στο κεφάλι σε κάποιο απόμερο μέρος, δηλαδή η ίδια ιστορία περίπου που συνέβη το 1792. Καταλαβαίνεις, λοιπόν, ότι ακόμα και να είχες τη δυνατότητα να έρθεις τώρα εδώ, όλοι αυτοί οι «θαυμαστές» και «προσκυνητές» σου θα σου αφαιρούσαν αυτό το δικαίωμα. «Τι δουλειά έχεις εδώ;» θα σου έλεγαν. «Εμείς γιορτάζουμε το θάνατό σου και εσύ έχεις το θράσος να παρουσιάζεσαι εμπρός μας ζωντανός; Γρήγορα γύρνα στον τάφο σου, αλλιώς θα σε στείλουμε εμείς εκεί».

Το παιχνίδι, λοιπόν, έχει τον εξής κανόνα: «πρώτα θα πεθάνεις και μετά θα σε αναγνωρίσουμε και θα σε γιορτάσουμε». «Γιατί αν σ' αναγνωρίσουμε πριν πεθάνεις υπάρχει κίνδυνος να γίνεις υπερόπτης και εμείς δεν θέλουμε να σε διαφθείρουμε, να σου κάνουμε κακό. Από την άλλη, πως θα εκμεταλλευθούμε τ' όνομα και τα έργα σου αν εσύ, ο δημιουργός τους, είσαι μέσα στα πόδια μας και μας ζητάς δικαιώματα και ποσοστά;». Το παιχνίδι αυτό, αν δεν ξέρεις, παίζεται από δύο ομάδες: την πρώτη αποτελεί μία «μεγαλοφυΐα» και τη δεύτερη όλοι όσοι θέλουν να την απομυζήσουν. Δίκαιη μοιρασιά, δεν νομίζεις; Μα μήπως ανέκαθεν δεν παίζεται αυτό το παιχνίδι σ' αυτόν τον κόσμο;

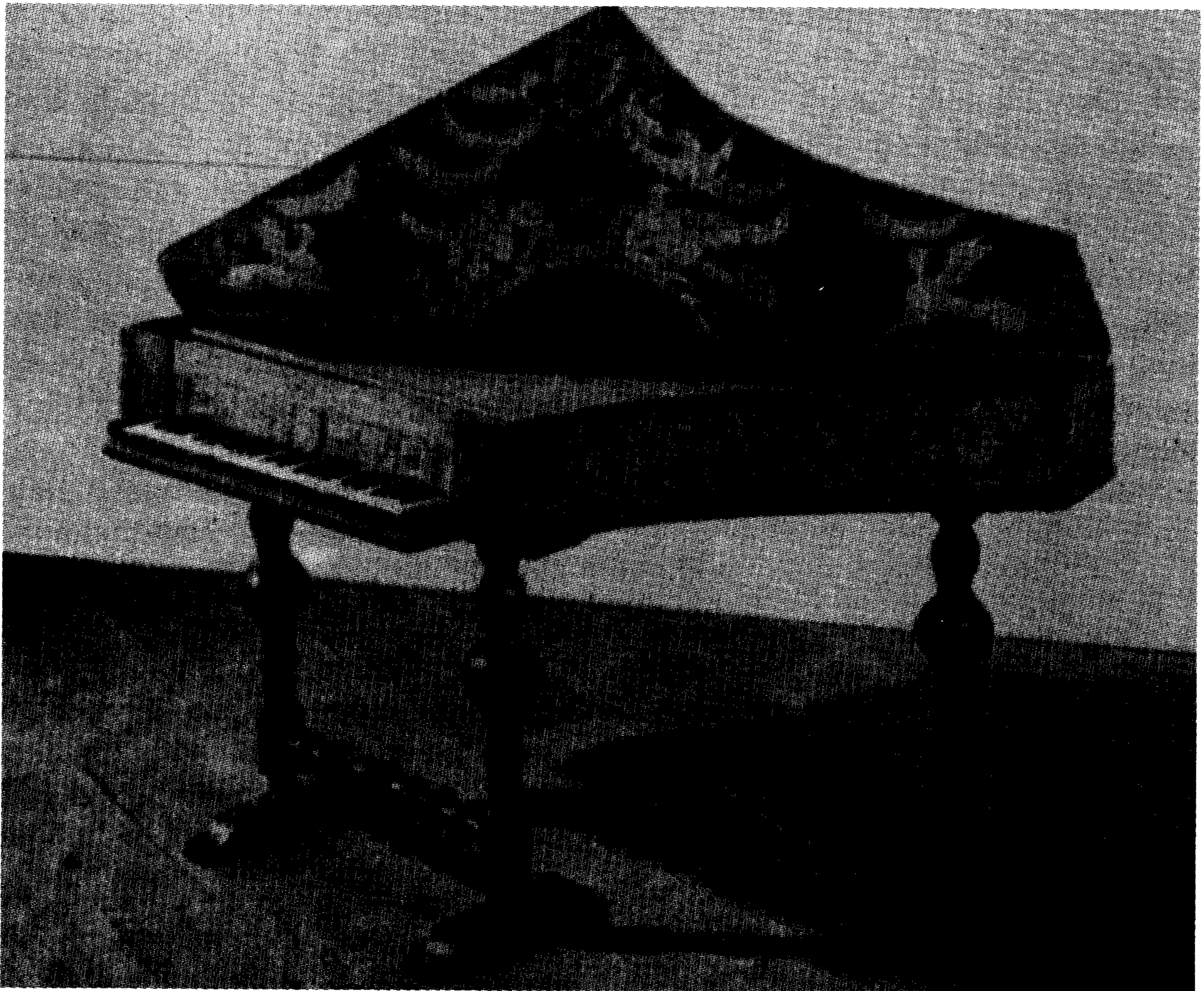
Αγαπητέ Wolfi, δεν θέλω να σε απογοητεύσω, αλλά ούτε και να σε αφήσω με ψευδαισθήσεις. Δεν μπορείς να ξαναέρθεις

εδώ πια ως Mozart. Και αυτός είναι ο λόγος που με υποχρεώνει να επικοινωνήσω μαζί σου. Ελπίζω πως ο χρόνος αυτός που πέρασε σε έκανε να κατανοήσεις ορισμένες αλήθειες. Το να γίνεις ο Mozart, έστω και με αυτές τις ατέλειες που προανέφερα, ήταν ένα γενναίο βήμα. Το επόμενο, και τελευταίο σου, βήμα προς την Αιωνιότητα είναι ν' απαρνηθείς τον ίδιο σου τον εαυτό, τον Mozart. Ακόμα και Εκείνος έπρεπε να απαρνηθεί Εκείνον για να περάσει στ... .. Πρέπει, λοιπόν, αν θές να τελειώνεις με αυ-

τό να το πράξεις με υπομονή και ψυχραιμία! Ό,τι ήταν να δώσεις το έδωσες τότε. Δεν υπάρχει λόγος να διατηρείς πια αυτήν την ταυτότητα.

Αγαπητέ Wolfi το μήνυμα είναι: εγκατέλειψε τον Mozart για να εισέλθεις στην Αιωνιότητα. Πράξε κατά συνείδηση και κατά Νόμο. Η επικοινωνία μας τελειώνει εδώ. Θα σε ξανασυναντήσω σε μερικές δεκαετίες, όταν θα αποσυρθώ και εγώ για αυτήν την περίοδο.

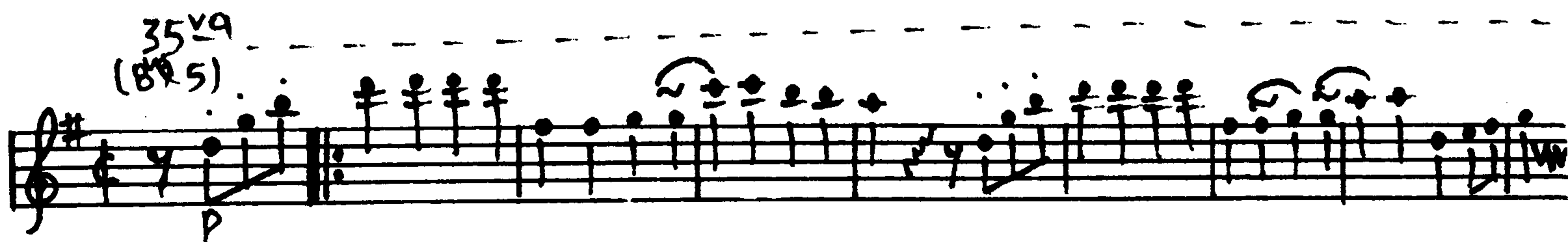
.....

ΘΕΜΑ

Δίνεται το παρακάτω, αλλοιωμένο ως προς μία παράμετρό του, απόσπασμα από το έργο του W.A. MOZART «Eine kleine Nachtmusik», KV 525 (4. Satz):

Rondo
Allegro

Θα μπορούσε η οποιοδήποτε (!) «είδους» πραγματικότητα στην οποία αντιστοιχεί το απόσπασμα αυτό να χαρακτηριστεί μουσική ή όχι, και αν ναι ή όχι, γιατί;

Η ενασχόληση και απόπειρα εξαγωγής συμπερασμάτων ή, ενδεχόμενα, και μιας συγκεκριμένης απάντησης από το παραπάνω ή από παρόμοια θέματα, θέματα δηλαδή που είτε δεν επιδέχονται την διατύπωση μιας συγκεκριμένης απάντησης, είτε επιδέχονται την διατύπωση περισσότερων, συχνά μάλιστα με περιεχόμενα διαφορετικά, αν όχι αντιθετικά, απαντήσεων, όταν τα συμφραστικά δεδομένα μεταβληθούν, κάθε άλλο παρά άσκοπη μπορεί να χαρακτηριστεί, γιατί μέσα από αυτή με θέματα τόσο «αφηρημένα», μπορεί κανείς ν' απελευθερωθεί από τα δεσμά των διαφορετικών σε κάθε χωροχρονικό περιβάλλον «κοινών» αντιλήψεων που επικρατούν γι' αυτά τα θέματα, αφού από τη μια μεριά ελάχιστοι είναι εκείνοι που όχι μόνο ενδιαφέρονται, αλλά και έχουν το θάρρος ν' ασχοληθούν με αυτά, από την άλλη μεριά η πλειονότητα όχι μόνο αδιαφορεί, αν δεν έχει άγνοια αυτών, γι' αυτά αλλά και θεωρεί πως

έχουν ελάχιστη, αν όχι μηδενική σημασία στην «καθημερινή» ζωή: έτσι, η «περιοχή» αυτών των θεμάτων, όντας μη «ρυπασμένη» από τη «χυδαία» «κοινή» λογική, αποτελεί «παρθένο» έδαφος πάνω στο οποίο θα πέσει ο σπόρος των ελάχιστων αναζητητών της αληθινής όψης των πραγμάτων, που θα δώσει σε αυτούς τους πιο πλούσιους και αγνούς καρπούς.

Το συγκεκριμένο θέμα που προτείνουμε εδώ, νομίζουμε πως θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το τί είναι μουσική: επιπλέον, αν και δεν ισχυριζόμαστε πως υπάρχει γι' αυτό κάποια συγκεκριμένη απάντηση, υποψιαζόμαστε πως αν κάποια «ισχυρή» νοημοσύνη, την οποία παραδεχόμαστε πως δεν διαθέτουμε (γι' αυτό, άλλωστε, δημοσιεύουμε αυτό το θέμα), έδινε μια συγκεκριμένη, αλλά και επαρκώς τεκμηριωμένη απάντηση γι' αυτό, θα έφερνε μια επανάσταση στις σημερινές αντιλήψεις που επικρατούν για την μουσική, την οποία θ' αποδεχόμασταν με ικανοποίηση, μια και ο καιρός των αλλαγών έφτασε...

Επιμέλεια καταγραφής:
Ηλίας Χρυσοχοϊδης